

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

безробіття - 6,7%. [6] При цьому рівень безробіття серед чоловіків і жінок практично не відрізняється, деякі відмінності спостерігаються в Чехії, Греції, Італії, Португалії - приблизно на 2% на користь жінок, протилежною є ситуація в Естонії, Ірландії, Латвії, Литві, де безробітних більше серед чоловіків.

Що стосується вікової структури населення країн, яка визначає певні вікові особливості національних ринків праці, то на сьогодні частка люду у віці більше 65 років складає близько 17%, до 2020р. цей показник зросте до 20%, а до 2050р. – до 25-30% загальної чисельності населення при 50% частки осіб старше 50 років. Внаслідок цих змін співвідношення осіб старше 65 років і осіб працездатного віку (15-64 роки) у країнах ЄС зросте від 1,3 в 1995р. до 1,2 у 2050р. Ці зрушення істотно актуалізують проблему дефіциту трудових ресурсів для економіки країн та утримання працездатної частини суспільства. Вже сьогодні на виплату пенсій витрачається від 10,5% ВВП у Великій Британії до 19,7% ВВП в Італії, а до 2030р. ці показники можуть досягти відповідно 15,5% і 33,3%. У цілому ж старіння населення країн Євросоюзу спричинить, за деякими оцінками, втрату 18% середньодушового ВВП до 2040р. [4, с.241]

Вищевикладені процеси спонукають країни світу активізувати зусилля у напрямку координації політики у соціально-трудої сфері, зумовлюють активізацію державного регулювання сфери використання праці. Так, основою регулювання зайнятості і безробіття в ЄС є Європейська стратегія зайнятості (ЄСЗ), прийнята на засіданні Європейської Ради в Люксембургу в листопаді 1997р., а також Європейська соціальна програма, спрямована на забезпечення робочих місць і рівних можливостей для всіх країн в досягненні головної мети ЄС – просуванні успішної, інноваційної, багатой знаннями, конкурентоспроможної і ефективної економіки.

Загалом глобалізація економіки є наслідком поглиблення міжнародного поділу праці, який спричиняє диференціацію економічної діяльності та розширення різних форм співробітництва й обміну результатами діяльності між країнами та виступає об'єктивною умовою розвитку світового ринку й ефективного розвитку виробництва в кожній країні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Глобализация и человеческий потенциал: демографическое измерение. Международный аспект. – М.: Экономика, 2003. – 438с.
2. Глобальна економіка XXI століття: людський вимір: монографія / Д.Г.Лукьяненко, А.М.Поручник, А.М.Колот та ін.; за заг. ред. Д.Г.Лукьяненка, А.М.Поручника. – К.: КНЕУ, 2008. – 420с.
3. Мазурок П.П., Обягайло Б.М., Кулішов В.В., Сазонь О.М. Глобальна економіка. – Львів: «Магнолія 2006», 2009 – 208с.
4. Світова економіка / А.С.Філіпенко, В.С.Будкін, О.І.Рогачта ін. – К.: Либідь, 2007. – 640с.
5. Judi R.W., D'Fmico C. Workforce 2000. Wprk and Workers in 21 Century // Indianopolis (In.), 1997 – 568p.
6. Justin Weidner J., Williams J.C. What is the New Normal Unemployment Rate?/ <http://www.frbsf.org/publications/economics/letter/2011/el2011-05.html>
7. <http://www.un.org/en/ecosoc>
8. <http://www.ilo.org.ua>

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО СТРАН МЕНА В СИСТЕМЕ ГЛОБАЛЬНЫХ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПОТОКОВ

Канучуквума О. аспирант кафедры «Международная экономика», Донецкий национальный университет (Нигерия)

Канучуквума О. Міжнародне співробітництво країн МЕНА в системі глобальних енергетичних потоків.

У статті проаналізовано сучасні тенденції економічного розвитку країн Близького Сходу та Північної Африки. Дана оцінка глобального характеру впливу кризи на світовий енергетичний ринок. Зроблено висновок, що в структурі світового енергоспоживання як і раніше лідирує нафта, природний газ і вугілля. А це означає, що істотний вплив на розстановку сил на світовій енергетичній арені матимуть події, прямо або побічно пов'язані з видобутком, транспортуванням або споживанням вуглеводневих ресурсів - переважно нафти, газу і вугілля. Як показав проведений аналіз, економічні показники країн МЕНА за останні 8 років в умовах поліпшення стану інфраструктури супроводжуються інфляційним тиском, особливо в країнах-експортерах нафти, зокрема, в Ірані, Лівії, Катарі, ОАЕ і Ємені.

Ключові слова: регіон Близького Сходу і Північної Африки, економічний розвиток, світовий енергетичний ринок, глобалізація, фінансово-економічна криза, енергетичний потік.

Канучуквума О. Международное сотрудничество стран МЕНА в системе глобальных энергетических потоков.

В статье проанализированы современные тенденции экономического развития стран Ближнего Востока и Северной Африки. Дана оценка глобального характера влияния кризиса на мировой энергетический рынок. Сделан вывод, что в структуре мирового энергопотребления по-прежнему лидирует нефть, природный газ и уголь. А это значит, что существенное влияние на расстановку сил на мировой энергетической арене будут иметь события, прямо или косвенно связанные с добычей, транспортировкой или потреблением углеводородных ресурсов – преимущественно нефти, газа и угля. Как показал проведенный анализ, экономические показатели стран МЕНА за последние 8 лет в условиях улучшения состояния инфраструктуры сопровождаются инфляционным давлением, особенно в странах-экспортерах нефти, в частности, в Иране, Ливии, Катаре, ОАЭ и Йемене.

Ключевые слова: регион Ближнего Востока и Северной Африки, экономическое развитие, мировой энергетический рынок, глобализация, финансово-экономический кризис, энергетический поток.

Kanuchukvuma O. International Cooperation MENA countries in the global energy flows.

The article analyzes the current trends of economic development in the Middle East and North Africa. The estimation of the global nature of the crisis impact on the world energy market. Concluded that the structure of the global energy consumption continues to lead oil, natural gas and coal. This means that a significant impact on the balance of power in the global energy arena events will be directly or indirectly related to the production, transportation or consumption of hydrocarbon resources - mainly oil, gas and coal. As the analysis, the economic performance of MENA over the past 8 years in terms of infrastructure improvements are accompanied by inflationary pressures, especially in oil-exporting countries, particularly in Iran, Libya, Qatar, UAE and Yemen.

Keywords: Middle East and North Africa (MENA), economic development, global energy market, globalization, economic and financial crisis, the energy flow.

Постановка проблеми и актуальность темы исследования. Во второй половине XX в. мировое сообщество сделало первые шаги на пути к регулированию мирового энергетического рынка на многостороннем и региональном уровнях в форме создания соответствующих организаций и заключения соглашений. Однако принимаемые меры затрагивали, как правило, лишь отдельные сегменты энергетического рынка, оказывали на его состояние ограниченное влияние, не всегда отвечали общим интересам стран-экспортеров и стран-импортеров, а потому часто были недостаточно результативными.

Регіон Близького Сходу та Північної Африки пережив економічний і фінансовий кризис краще, ніж більш інтегровані в глобальну економіку регіони, однак кризис опшутимо сказався на усилах по сокращению масштабов бедности.

Степень изученности проблемы исследования. Многочисленные исследования ученых Л.Антонюк, Г.Андрощука, К.Жугляра, Д.Китчина, Е.Ленчук, Д.Либбока, Ю.Макогона, О.Малининой, К.Маркса, С.Кузнеца, Н.Полтовой, С.Савченко были посвящены выяснению основ цикличности, в том числе и на энергетическом рынке.

Целью исследования является оценка экономического сотрудничества стран МЕНА в системе глобальных энергетических

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

потоков.

Результаты исследования. Одним из основных факторов остаётся рост мирового энергопотребления – несмотря на внедрение новых энергосберегающих технологий, развитым странам в лучшем случае удастся лишь стабилизировать этот показатель. Ниже представлен рис. 1, который показывает динамику постоянно ускоряющегося потребления энергии начиная с 1993 года и до наших дней.

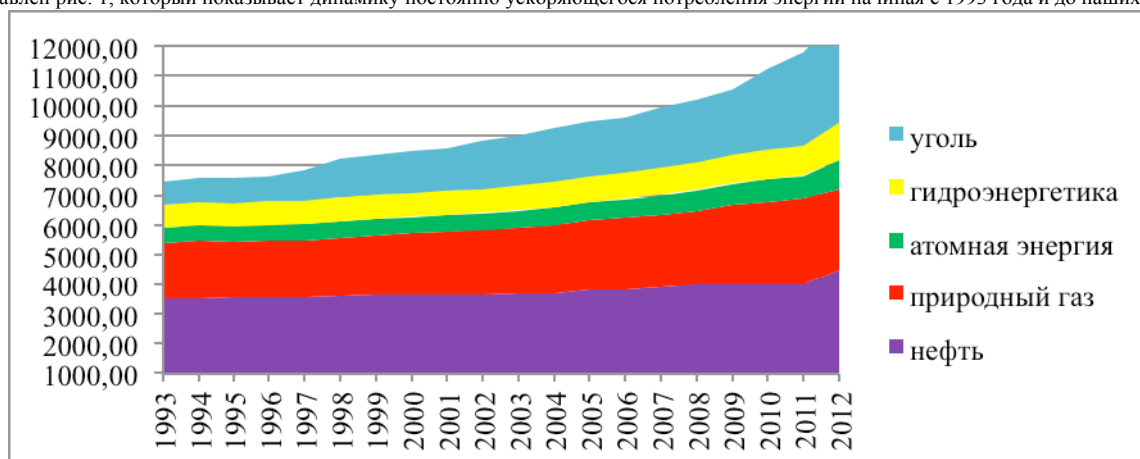

Рис. 1. Динамика мирового энергопотребления за 1993 – 2012 гг., млн.т.н.э. [4]

Что касается потребления энергии на душу населения, то оно также многократно выросло за последние два века, а растущий спрос в подавляющем большинстве случаев удовлетворялся за счет ископаемых энергоресурсов, а не альтернативной энергетики (рис. 2).

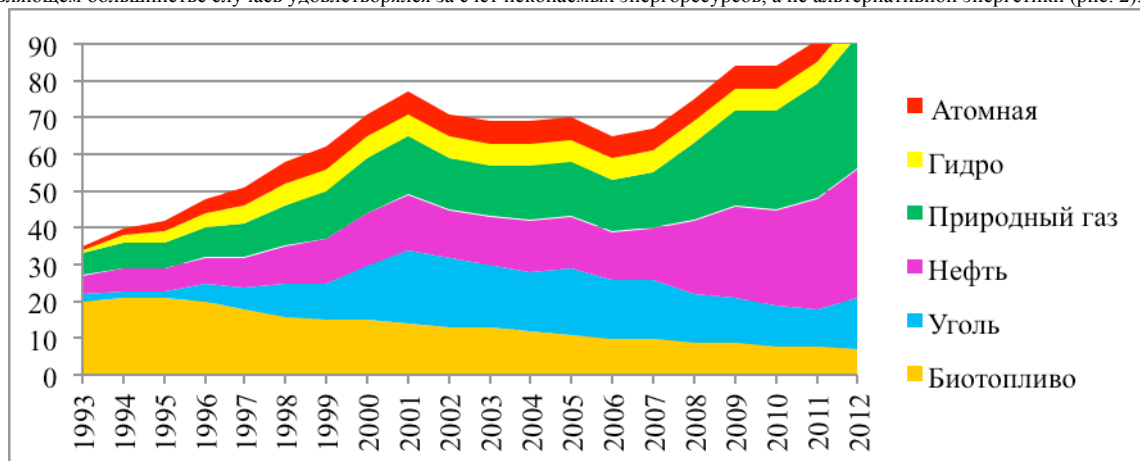

Рис. 2. Мировое энергопотребление на человека за 1993 – 2012 гг., ГДж на человека в год [4]

Численность населения Земли существенно влияет на потребление энергии, но в большей степени энергобаланс зависит от темпов индустриального развития. Например, в XX в. население мира выросло в 3,6 раза, в то время как мировой энергобаланс увеличился более чем в 10 раз. Гигантские потребности в энергии были обусловлены интенсивным развитием промышленности преимущественно в странах Европы, в США и России.

Что касается структуры мирового энергопотребления, то можно отметить, что здесь по-прежнему лидирует нефть, природный газ и уголь. А это значит, что существенное влияние на расстановку сил на мировой энергетической арене будут иметь события, прямо или косвенно связанные с добычей, транспортировкой или потреблением углеводородных ресурсов – преимущественно нефти, газа и угля.

Нефть, как в 2000 году, так и на современном этапе, остается доминирующим энергоносителем, обеспечивая более 1/3 суммарных потребностей и, прежде всего, – транспортного сектора, хотя в наступившем веке глобальная добыча данного ресурса повышалась достаточно низкими темпами (менее 1% в год); в новом десятилетии нарастает сложность технологических усилий (и финансовых затрат) по добыче. Также можно отметить, что в расходной части мирового энергобаланса уголь продолжал наращивать свою долю (в 2012 г. – около 30% суммарного потребления первичных энергоносителей) ввиду увеличения его добычи в АТР (Китае, Индии и Индонезии).

Анализируя географическую структуру рынка энергоресурсов, можно отметить, что в мире по масштабам производства и потребления энергоресурсов выделяются три крупнейшие энергетические державы – Китай, США, Россия, а также объединенная Европа, согласующая свою энергетическую политику в рамках Евросоюза.

Чтобы проверить, насколько эффективно в странах мира используются энергетические ресурсы, был рассчитан показатель энергоёмкости по основным нетто-импортирующим и нетто-экспортирующим странам. Можно отметить, что энергоёмкость нетто-импортирующих стран значительно ниже, чем соответствующие показатели нетто-экспортирующих стран. Это можно объяснить специализацией каждого государства на производстве тех или иных товаров, на производство которых в зависимости от типа товаров (товары начального передела/товары конечного потребления) затраты энергии будут разными. Если экономика страны ориентирована в большей степени на производство товаров начального передела, то она будет вынуждена расходовать больше энергии.

США осуществляют всю технологическую цепочку – от производства товаров начального передела до товаров конечного потребления, а это базовая гарантия наименьшей уязвимости экономики. Произвести товар конечного потребления можно только из товаров начального передела. Многие развитые страны предпочли сократить у себя производство первых, покупая их на мировом рынке. Это резко снизило энергоёмкость их экономик. В таком состоянии сейчас живут многие развитые страны Европы, Япония, показывая "чудеса" энергоэффективности. В то же время такие страны, как Россия, страны Ближнего Востока, страны Африки, занимают другой полюс, поставляя на рынок сырье и товары начального передела (рис. 3).

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

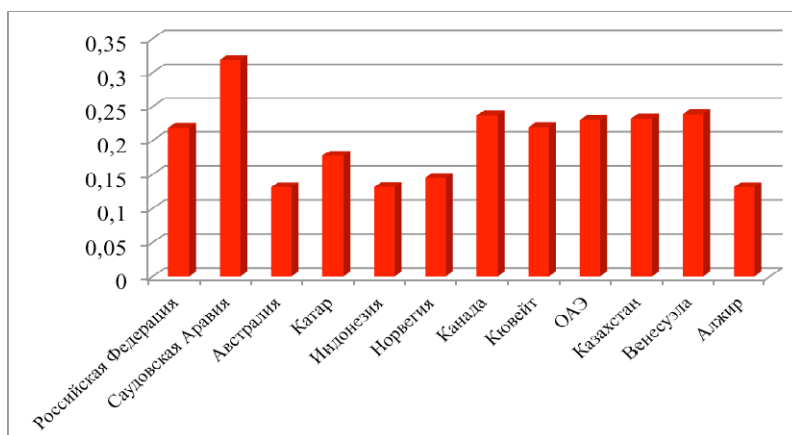

Рис. 3. Энергоемкость ВВП основных нетто-экспортирующих стран по паритету покупательной способности валют в 2011 г., млн. т. н. э. / млрд. долл. США [4]

На рисунке 4 показана динамика цен на нефть в регионе MENA за 8 лет. Перспективы этих стран напрямую связаны со спросом на нефть и газ.

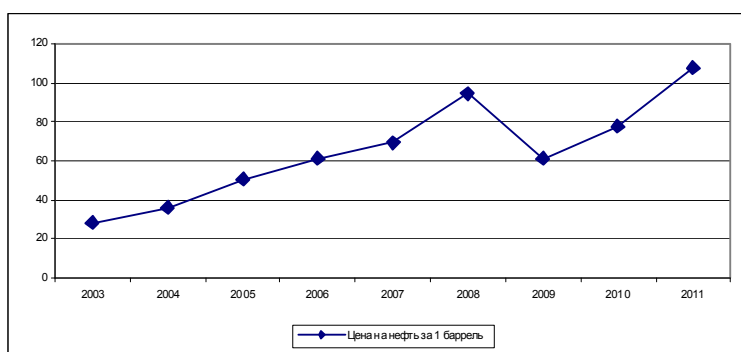

Рис. 4. Динамика цен на нефть марки Brent за 1 баррель в период 2003 – 2012 гг., долл. США [10]

Проводимая Банком Программа технического содействия на возмездной основе приобретает в странах MENA более стратегический характер. При этом экономические показатели последних 8 лет в условиях улучшения состояния инфраструктуры сопровождаются инфляционным давлением, особенно в странах-экспортерах нефти, в частности, в Иране, Ливии, Катаре, ОАЭ и Йемене, как показано на рисунке 5.

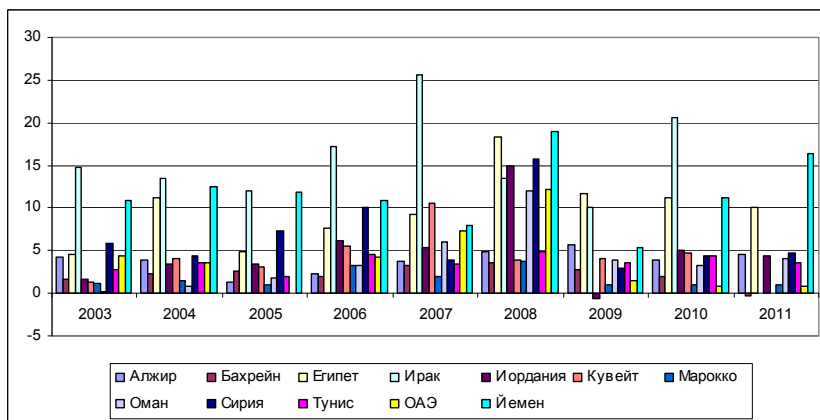

Рис. 5. Изменение инфляции в странах региона MENA, 2003-2011 гг., % [5,6]

Доллар США упал сильнее, чем это планировалось в 2007 году, что повлекло за собой снижение процентных ставок, экономический спад и дефицит торгового баланса. Таким образом, страны, привязанные к доллару США - Кувейт, а также Иордания и Ливан испытали рост инфляции цен на импорт от своих неамериканских поставщиков - Японии и Западной Европы.

Выводы. В настоящее время регулирование мирового энергетического рынка находится на начальной стадии и развивается сравнительно медленно. Последнее объясняется разными причинами: большим значением энергетики в жизни каждой страны и настороженным отношением правительств к межгосударственному, особенно наднациональному вмешательству в эту сферу; различием интересов основных экспортирующих и импортирующих энергоносителей стран; сложностью целенаправленного воздействия на топливно-энергетический комплекс, объединяющий взаимозаменяемые виды энергии и использующий капиталоемкую материальную инфраструктуру; наконец, специфичностью некоторых важных составляющих.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. База статистики ОЕСР [Электронный ресурс]: Организация экономического сотрудничества и развития/ – Режим доступа: <http://www.oecd.org/>.
2. Изряднова О. Реальный сектор экономики: основные тенденции / Изряднова О. - М. 2010., 91 с.
3. Макаров А.А. Долгосрочный прогноз развития энергетики мира и России / А.А. Макаров, Т. А. Митрова, В.А. Кулагин //

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Экономический журнал ВШЭ. – 2012. – №2. – С. 172 – 204.

4. Официальный сайт Международного энергетического агентства. [Электронный ресурс]. // Режим доступа: <http://www.iea.org/>
5. MENA Economic Report / [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.amaaonline.com/files/MENA%20Economic%20Report.pdf>
6. MENA Region Faces Challenges and Opportunities / [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://blog.securities.com/2011/06/mena-region-faces-challenges-and-opportunities/>
7. Structural change in the world economy. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.unido.org/fileadmin/user_media/Publications/Pub_free/
8. The Impact of the Global Economic Crisis on SMEs in the MENA Region [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.oecd.org/mena/investment/42869189.pdf>
9. What Was the Global Financial Crisis of 2008? / [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://useconomy.about.com/od/criticalissues/f/What-Is-the-Global-Financial-Crisis-of-2008.htm>
10. World Bank [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.worldbank.org>

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ М. МАРІУПОЛЯ

Капанова Л.Г., к.е.н, доцент, доцент кафедри економічної теорії, ДВНЗ «Призовський державний технічний університет», м.Маріуполь
Білоус-Сергєєва С.О., к.е.н, ст. викладач кафедри економічної теорії, ДВНЗ «Призовський державний технічний університет», м.Маріуполь

Капанова Л.Г., Білоус-Сергєєва С.О. Проблеми та напрями диверсифікації промисловості м. Маріуполя.

У статті досліджено сутність терміну диверсифікація, визначено основні напрями диверсифікації та наведено її позитивні і негативні сторони. Визначено що, пошук напрямів диверсифікації української економіки є важливим і актуальним у зв'язку з тим, що радянська економіка була спрямована на лідерство у створенні спеціалізованих виробництв. Також диверсифікація виробництва є інструментом переливання капіталу між різними галузями. Зазначено що, диверсифікація пов'язана з процесом концентрації виробництва на міжгалузевому рівні і структурною перебудовою господарства, найбільший розвиток отримала після 2-ої світової війни. Визначено, що для м. Маріуполя в умовах, що склалися сьогодні, диверсифікація міської економіки можлива по двох основних напрямках: це розвиток і модернізація існуючих виробництв (до чого вже приступили на меткомбінатах) і створення нових галузей економіки. Визначено що, диверсифікація це різносторонній і багатогранний процес, який за своєю специфікою є складним, але в той же час і дуже практичним, як варіант розвитку. Однак лише знання всіх можливих варіантів результату діяльності дозволить правильно вибрати подальший шлях розвитку економіки міста.

Ключові слова: диверсифікація, економіка, виробництво, інвестиції, структура економіки, ефективність, мономісто, міста - «концентрати».

Капанова Л.Г., Білоус-Сергєєва С.А. Проблемы и направления диверсификации промышленности г. Мариуполя.

В статье исследована сущность термина диверсификация, определены основные направления диверсификации и приведены ее положительные и отрицательные стороны. Определено, что, поиск направлений диверсификации украинской экономики является важным и актуальным в связи с тем, что советская экономика была направлена на лидерство в создании специализированных производств. Также диверсификация производства является инструментом переливания капитала между различными отраслями. Отмечено что, диверсификация связана с процессом концентрации производства на межотраслевом уровне и структурной перестройкой хозяйства, наибольшее развитие получила после второй мировой войны. Определено, что для г. Мариуполя в сложившихся сегодня условиях, диверсификация городской экономики возможна по двум основным направлениям: это развитие и модернизация существующих производств (к чему уже приступили на меткомбинатах) и создание новых отраслей экономики. Определено, что, диверсификация это разносторонний и многогранный процесс, который по своей специфике является сложным, но в то же время и очень практичным, как вариант развития. Однако только знание всех возможных вариантов исхода деятельности позволит правильно выбрать дальнейший путь развития экономики города.

Ключевые слова: диверсификация, экономика, производство, инвестиции, структура экономики, эффективность, моногорода, города - «концентраты».

Капанова Л., Bilous- Sergeyeva S. Problems and diversification of industry trends of Mariupol.

The paper studies the essence of the term diversification, the main directions of diversification and it is given its positive and negative sides. It is determined that the search for a diversification of the Ukrainian economy is important and relevant in view of the fact that the Soviet economy was aimed at leadership in the creation of specialized industries. Diversification of production is a tool transfusion of capital between the different branches. It is noted that diversification is associated with the process of concentration of production at the interdepartmental level and restructuring the economy, most developed after World War II. It is determined that for the city of Mariupol in the prevailing conditions of today, diversifying the city's economy is possible in two directions: it is the development and modernization of existing facilities (to which have already begun at the steelworks) and the creation of new industries. It is determined that diversification is a versatile and multi-faceted process, which by its specificity is complex, but at the same time and very practical as a scenario. However, only the knowledge of all possible outcomes of activities will allow to choose the future path of economic development of the city.

Keywords: diversification, economy, production, investment, economic structure, efficiency, monobranch towns, towns-"concentrates".

Постановка проблеми. Тема диверсифікації економіки однаково активно згадується і в аналітичних матеріалах міжнародних організацій, і у виступах лідерів держав. Проте у більшості випадків заяви про прагнення щодо диверсифікації економіки так і залишаються словами.

Диверсифікація економіки застосовується для підвищення ефективності як всієї економічної системи держави так і окремих виробництв, що направлено на збільшення прибутку підвищення економічних показників і запобігання банкрутства підприємств, стійкому економічному розвитку і як наслідок поліпшення добробуту населення. Диверсифікація виробництва – це одночасний розвиток безлічі незв'язаних видів виробництва, збільшення асортименту вироблених виробів одним підприємством, концерном і т.п. На сьогоднішній день диверсифікація виробництва в першу чергу як форма організації виробничих сил привертає велику увагу і є досить актуальною в першу чергу для економіки моно міст.

Про проблеми диверсифікації мономіст говорять зараз дуже багато. Пов'язано це з світовою фінансово - економічною кризою 2007 – 2008 рр.. Мономіста схильні до ризиків криз як ніхто інший, односпрямованість їх економіки призводить до сильної залежності добробуту громадян та соціальної стабільності від діяльності містоутворюючого підприємства або групи підприємств.

Для вітчизняної економіки такі міста - «концентрати» протягом багатьох років були флагманом економіки. З іншого боку, головний «козир» відразу ж обернувся великим мінусом в умовах кризи саме унаслідок сильної залежності території від одного основного виробництва. Будь-які проблеми в діяльності «головного» підприємства негативно впливають на життя всього мономіста – на доходи місцевого бюджету, ситуацію на ринку праці і т. д. Для виведення міста із зони ризиків потрібен чіткий стратегічний план розвитку міста, що складатиметься на основі ретельного аналізу соціально – економічного потенціалу міста, його екології, історичних та територіальних